

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА**
ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ХОРЕОГРАФІЇ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ

«Допущено до захисту»:
Завідувач кафедри хореографії
_____ Людмила АНДРОЩУК
Протокол засідання кафедри № ____ від «__» 2025 р.

ФЕРРЕЙРА СОФІЯ РОМАНІВНА

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ НАПРЯМКІВ
ХОРЕОГРАФІЇ У КІНОІНДУСТРІЇ**

Творча робота зі спеціальності

024 «Хореографія»

Освітньо-професійна програма **024.00.01 Хореографія (за видами)**

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Керівник:

Кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри хореографії

К. А. Лук'яненко

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ХОРЕОГРАФІЇ У	
КІНОІНДУСТРІЇ.....	7
1.1 Роль танцю і хореографії у кінематографі.....	7
1.2 Хореографія як засіб візуального й емоційного вираження в	
кіномистецтві.....	12
1.3 Аналіз особливостей хореографічних репетицій для різних кінематографічних	
творів.....	18
РОЗДІЛ ІІ. СЦЕНАРНО-КОМПОЗИЦІЙНА РОЗРОБКА	
КОРОТКОМЕТРАЖНОГО ФІЛЬМУ З ВИКОРИСТАННЯМ	
ХОРЕОГРАФІЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ.....	23
2.1 Сценарно-композиційний план хореографічної мініатюри.....	23
2.2 План мізансцен хореографічної мініатюри.....	27
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33

ВСТУП

Актуальність теми. Танцювальне мистецтво в кіноіндустрії виступає важливим засобом художньої виразності здатним підсилити емоційний вплив на глядача, візуально розкрити сюжет і поглибити характер персонажів. Сучасні тенденції розвитку хореографії, зокрема такі напрями як контемпорарі, хіп-хоп, джаз-фанк, та інші види танцю, все частіше інтегруються у кінематографічній індустрії. Ці напрями забезпечують різноманіття виразних засобів та надають нові можливості для режисерів і хореографів. Для постановки хореографії та певних танцювальних зв'язок для фільмів та загалом для кіноіндустрії режисери кіно залучають багато людей, помічників для авторів хореографічних творів.

Мистецтво постановки танцю є одним із ключових засобів виразності в сучасному мистецтві. Її вплив на кіноіндустрію постійно зростає, відкриваючи нові шляхи для створення емоційно насичених, візуально яскравих і художньо цілісних фільмів. Сучасні напрямки хореографії, такі як контемпорарі, хіп-хоп, джаз-фанк та інші, набули статусу не лише як популярні танцювальні стилі, але й як потужні засоби кінематографічного наративу.

Мистецтво хореографії в кіно вже давно виходить за межі традиційного розуміння танцю, виконуючи функції драматургії, посилення емоційного впливу та створення художнього контексту. Сучасні напрямки хореографії з їх динамікою та різноманітністю дозволяють краще виразити складні емоційні стани, взаємини між персонажами та ідеї фільму. Попри популярність таких стилів, як контемпорарі чи хіп-хоп, їхній вплив на кінематографічне мистецтво ще не систематизований у наукових дослідженнях. Це створює необхідність аналізу специфіки їх застосування, що дозволить розкрити нові художні можливості. Популярність сучасних напрямків танцю у масовій культурі Танцювальні напрями, що активно розвиваються у кіно, серіалах, музичних кліпах та рекламних компаніях, є важливими елементами поп-культури. Їхнє використання в кіно привертає увагу молодого аудиторії, сприяє формуванню трендів і підсилює комерційний успіх фільмів. Міждисциплінарний характер дослідження

Тема поєднує кінознавство, хореографію та культурологію, що робить її

важливою для розвитку міждисциплінарних підходів у дослідженнях мистецтва. Вивчення синтезу хореографії та кінематографу сприяє розширенню уявлень про інноваційні форми художнього вираження. Вплив сучасної хореографії на формування нової естетики кіно. Інтеграція сучасних танцювальних стилів у кінематограф сприяє появі нових форм візуальної виразності. Хореографія стає не лише естетичним елементом, але й частиною побудови кінокадру, композиції руху і взаємодії з музичним супроводом. Більшість наукових робіт зосереджена на традиційних формах танцю у кіно (балет, мюзикли), тоді як сучасні стилі залишаються недостатньо дослідженими. Виявлення їхніх особливостей у кінематографі дозволить заповнити цю прогалину.

Актуальність теми дослідження моєї роботи обумовлена зростаючим значенням сучасної хореографії як важливого засобу художнього вираження в кінематографі, її популярністю серед глядачів та недостатньою науковою розробленістю питання. Це дослідження є важливим внеском у розвиток теорії і практики як кінематографії, так і хореографічного мистецтва.

Однак, недостатньо дослідженим залишається питання специфіки використання цих напрямків у кіно. Потреба вивчення виникає через постійний розвиток як кіномистецтва, так і хореографії, що створює нові точки дотику між цими галузями. Аналіз таких синергій дозволить виявити закономірності їх застосування та сприятиме розширенню можливостей інтерпретації сучасних фільмів.

Теоретичне значення дослідження полягає у суттєвому розширенні та систематизації наукових знань на стику кінознавства, хореографії та культурології. Робота поглибить теоретичні уявлення про функції хореографії, додаючи акцент на її нарративно-структуруючу та психологічну ролі, обґрунтовуючи, як саме сучасні стилі рухають фабулу та розкривають глибинні конфлікти героїв. Крім того, будуть виявлені та теоретично обґрунтовані закономірності синергії між хореографічним рухом та кінематографічними техніками (операторська робота, монтаж, освітлення). Результати дослідження

стануть теоретичною основою для подальших міждисциплінарних досліджень, заповнюючи існуючу наукову прогалину з аналізу нетрадиційних танцювальних стилів на екрані, і зроблять вагомий внесок у розвиток теорії візуальної драматургії.

Практичне значення цього дослідження є безпосереднім і полягає у наданні конкретного прикладного інструментарію для фахівців у галузі кіно та освіти. Виявлені закономірності та принципи інтеграції сучасної хореографії можуть використовуватись режисерами, операторами та балетмейстерами-постановниками для оптимізації творчого процесу та створення ефективної візуальної драматургії на екрані, зокрема, при виборі оптимальних кінематографічних прийомів (ракурси, монтаж, світло) для посилення емоцій. Матеріали роботи стануть практичним інструментом для сценаристів, які прагнуть використовувати танець як повноцінний наративний елемент, що розкриває конфлікти та мотивацію персонажів без необхідності діалогів, а також сприятиме вдосконаленню кастинг-процесу шляхом визначення відповідності танцювального стилю психологічному портрету героя. Крім того, результати дослідження є важливою основою для освітньої діяльності: вони можуть бути включені до навчальних програм вищих навчальних закладів за спеціальностями «Кіно- та телемистецтво», «Хореографія» і «Режисура», служачи для розробки спеціалізованих курсів, таких як «Хореографічна драматургія в кіно», і надаючи для більш фільмів.

Апробація. Результати творчої роботи представлені на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Перспективи розвитку сучасного мистецтва хореографії» 14 листопада 2024 року, м. Умань, Міжнародній науково-практичній онлайн- конференції «Мистецтво танцю і хореографічна освіта: досвід, тенденції, перспективи» 24 квітня 2025 року, м. Київ.

Об'єкт дослідження: сучасні напрямки хореографії в кіноіндустрії.

Предмет дослідження: особливості застосування хореографічних стилів (контемпорарі, хіп-хоп, джаз-фанк та інших) у структурі кінематографічного твору.

Мета дослідження: Розкрити особливості використання сучасних напрямків хореографії у кіноіндустрії та виявити їхній вплив на художню виразність і драматургію фільму.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити ряд **завдань**:

1. Дослідити історію використання танцю в кіноіндустрії.
2. Визначити, як сучасні стилі хореографії інтегруються у кінематографічний контекст.
3. З'ясувати вплив хореографічних сцен на візуальне та емоційне сприйняття фільму.
4. Розробити рекомендації для практичного використання сучасних напрямків хореографії у кіновиробництві.

Методи дослідження

- аналіз фільмів, де використані сучасні танцювальні напрямки;
- Зіставлення та синтез різних стилів хореографії у контексті кіномистецтва;
- аналіз відеоматеріалів;
- мистецтвознавчий аналіз - практичний огляд постановок хореографічних сцен у кіно.

Структура дипломної роботи: вступ, перший розділ, другий розділ, висновки, список використаних джерел.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ХОРЕОГРАФІЇ У КІНОІНДУСТРІЇ

1.1. Роль танцю і хореографії у кінематографі

Кінематограф, як комплексне мистецтво, поєднує візуальні, звукові та драматургічні елементи для створення цілісного твору. Значною частиною кінематографії є кіноіндустрія — галузь промисловості, що виготовляє кінофільми, спецефекти до них та анімацію [9]. Проте одним із найвиразніших засобів, що здатний посилювати емоційний вплив, розкривати психологію

персонажів та поглиблювати наратив, є танець. Хореографія в кіно не просто слугує візуальною прикрасою, а стає повноцінною мовою, що дозволяє передавати складні ідеї, не вимовляючи жодного слова. Термін «екранний танець» використовується для опису танцю, створеного «спеціально для екрана, що представлений або в кіно, або на відео, або у цифрових технологіях» [7, с.48].

Функція хореографії в кінематографі є важливою. Вона має багато різних розгалужень, а також виконує певну кількість ключових ролей, які можна розподілити по таким критеріям:

- Наративний елемент – танцювальне мистецтво має можливість гармонійно та ефективно просувати сюжетні лінії, розкриваючи характерні риси персонажів, даючи глядачеві нові незабутні емоції від перегляду кінострічки. Наративний елемент танцювального кіномистецтва допомагає розкривати персонажів, їхні мотиваційні спонукання, а також внутрішні та зовнішні конфлікти, створюючи глибший зв'язок між глядачем та героєм і підсилюючи основну сюжетну лінію. Танці можуть передавати ідеї, емоції та історії без використання слів. Хореографічна балетмейстерська замальовка має змогу та причини рухати фабулу вперед, розкриваючи характер і стосунки між героями;
- Емоційний вираз - танці передають почуття, які, іноді, неможливо висловити словами. Емоційне наповнення танцювального кіномистецтва передає тонкі захоплення, чуттєві переживання персонажів, створює глибокий зв'язок між акторами, глядачами та продюсером. І водночас викликають обширний спектр емоційних почуттів - від радості до смутку;
- Естетичний аспект - танці додають візуальної краси та динамічності картини будь-якому фільму. Краса деталей кіномистецтва включає в себе візуальну композицію, кольорову гаму пейзажів, костюмів, почуттів, з варіантом використання світла, певних звуків і відеомонтажу, що в цілому має великих вплив на кінцевий результат вихідної картини. Ці важливі елементи формують атмосферу, викликають емоційне наповнення та передають зміст та сюжет фільму. Певні аспекти формують та забезпечують глибше сприйняття творчості;

- Символічна роль: Танцювальні рухи та композиції часто мають символічне значення. Вони можуть відображати культурні коди, соціальні явища, духовні пошуки або універсальні теми, як-от боротьба добра і зла, кохання чи ненависть, свобода чи кайдани. Цей аспект дозволяє кінорежисерам закладати в танець глибокі метафоричні смисли;

- Культурна ідентичність - відображає культурні традиційні аспекти та стильові особливості певних елементів. Танцювальне кіномистецтво є невід'ємною частиною багатьох фільмів, роблячи їх більш запам'ятовуваними та яскравими, завдяки використанню певного одягу, музики, манери подачі хореографії. Єдність кіномистецтва формується внаслідок відображення різних хореографічних історій у кадрі за допомогою яких людина осмислює життя суспільства, його проблеми, традиції та цінності. Фільм стає по-справжньому сильним, коли він говорить про те, що хвилює людей, і стає частиною їхнього культурного життя. Фільми та загалом кінострічка здатні зберігати історію та передавати культурні наративи, сприяючи взаєморозумінню між різними культурами;

- Психологічна функція: Рух і танець дозволяють розкрити внутрішній світ героїв, їхні приховані бажання, страхи чи психологічні травми. Хореографія є мовою підсвідомості, яка дозволяє глядачеві глибше зрозуміти мотивацію персонажа, не вдаючись до вербального пояснення;

- Стилiзація — хореографічне мистецтво допомагає створити певний особистий стиль або очевидну атмосферу фільму, визначаючи його кожен естетичний аспект. Завдяки використанню певних художніх прийомів і технік у кадрі режисера створюється унікальне візуальне сприйняття наративного стилю фільму, що підкреслює його тематичні та емоційні аспекти в кіномистецтві.

Загалом хореографічне мистецтво грає важливу роль в фільмографії та кіноіндустрії. Воно додає візуальну та емоційну глибину фільмам і може бути ключовим елементом у створенні незабутніх сцен і образів [8, с.7].

Це включає в себе використання:

1. кольорової палітри, різних пейзажів та загалом введення контрасної та жвавої картинки у кадрі;
2. нових специфічних ракурсів, які підбирає оператор особисто беручи до уваги бажаний кінцевий результат;
3. монтажу та звукових ефектів для підкреслення теми, ідеї чи настрою хореографічної мініатюри у фільмі.

Сукупність перелічених чинників — світ кіно, композиція кадру, освітлення, а також особистий вибір оператора — дозволяють створити вражаючий візуальний ефект, який визначає особливість та ідентичність кінематографічного твору. Існують певні важливі аспекти при дотриманні яких в кінцевому результаті виходить якісний продукт кінематографічної спілки.

На ці фактори балетмейстери, режисери та оператори звертають особливу увагу:

- Візуальна привабливість - танцювальні номери зазвичай є візуально вражаючими та вартують захоплення [12, с.82]. Використання хореографічних мініатюр у кінофільмах, як правило, залучають глядачів та змушують не відриватися від перегляду. В кінематографі певні елементи створюються через комбінацію хореографічного мистецтва, кінематографічних прийомів, світла в кадрі та кольорової гами пейзажа, що підкреслює емоційний вплив та розповідає та допомагає заглибитися в історію, передану в танцювальній сцені у фільмографії;
- Соціальний коментар - танці можуть використовуватися для висвітлення соціальних тем, певних проблематик, культурних традицій та змін у суспільній думці. Ці важливі ролі роблять використання танцювального мистецтва незамінним елементом кінематографа, що збагачує його зміст, емоційну складову та сюжетні лінії.

У перші десятиліття існування кінематографа застосування вкраплення хореографічних мініатюр відігравало значну та важливу роль. Синтез хореографії та кінематографу є найхарактернішим прикладом посмодерністичного мистецтва [6, с.3]. Ця новизна у кіномистецтві вразила

кожного глядача. Танцювальне мистецтво виконувало різноманітні функції, збагачуючи візуальну розповідь кожного з акторів. Хореографія використовувалася при створенні кінематографічної стрічки для старих фільмів використовувалося таким чином:

- Робочою командою створювалася певна атмосфера у кадрі та потрібний антураж:

У багатьох старих фільмах танцювальні сцени використовувалися для створення певної атмосфери та антуражу. Наприклад, у мюзиклах 1930-х років, такий як "42-а вулиця", масштабні та синхронні танцювальні номери вражали глядачів своєю видовищністю та пишністю. Танці також допомагали передати дух епохи та занурити глядачів у відповідний історичний контекст. Танці в кіно — це найкращий прояв емоцій персонажів та відмінний спосіб доповнення їхнього образу або просто зробити сцену видовищнішою. Деякі танцювальні моменти із картин стали по-справжньому легендарними [17, с.1].

- Знімальна команда та балетмейстери разом працювали над розробкою характеру персонажів та стилістики танцювальних елементів:

За допомогою танцю можна було ефективно розкрити характер персонажів, їхні емоції та внутрішній світ. Наприклад, у фільмах з Фредом Астером та Джинджер Роджерс танці [18, с.1]. часто відображали легкість, грайливість та романтичні почуття героїв. У свою чергу, у драматичних фільмах танцювальні сцени могли підкреслити душевні переживання персонажів або їхню боротьбу з внутрішніми конфліктами.

- Режисер плідно працював над сюжетними лініями:

У деяких старих фільмах танцювальні номери відігравали важливу роль у розвитку сюжету. Вони могли слугувати для просування історії вперед, розкриття нових деталей або ж для створення драматичного напруження. Наприклад, у мюзиклі "Вестсайдська історія" танцювальні сцени [2] не тільки розважали глядачів, але й допомагали розкрити конфлікт між ворогуючими бандами та підкреслити трагізм ситуації.

- Певні робітники знімального майданчика працюють над естетичним

аспектом:

Окрім сюжетної ролі та функцій розкриття характеру персонажа, танець у кінематографі, зокрема в період класичних голлівудських мюзиклів, виконував першочергову естетичну функцію. Ця роль виходила за межі простої візуальної прикраси, стаючи невід'ємною складовою художньої мови фільму. Естетична цінність танцю полягала у створенні візуальної гармонії та пластичної виразності, де кожен рух, синхронність виконавців і бездоганна майстерність перетворювалися на елемент мистецтва. Хореографічні номери, ретельно поставлені з урахуванням специфіки кіно, гармонійно поєднувалися з операторською роботою, динамічним монтажем і художнім освітленням. Це дозволяло режисерам створювати витончені та граціозні сцени, що захоплювали глядачів, даруючи їм не лише задоволення, а й глибоке естетичне переживання. Такі танцювальні епізоди, як, наприклад, у фільмах за участі Фреда Астера і Джинджер Роджерс, ставали справжніми шедеврами кіномистецтва, які назавжди вписали себе в історію, підтверджуючи, що естетична функція танцю є ключовою для формування неповторного стилю та довговічної спадщини фільму.

Танець і хореографія відіграють ключову роль у кінематографі, аналізуючи їхні функції — від підсилення драматургії до створення незабутніх візуальних образів, що стають культурними іконами.

1.2 Хореографія як засіб візуального й емоційного вираження в кіномистецтві

Танець і хореографічні мініатюри у кінематографі відіграють ключову роль у передачі емоцій та створенні атмосферності. Мистецтво танцю не лише доповнюють візуально - естетичну картинку у кадрі, а й посилюють емоційний вплив кожної сцени або частини фільму, допомагаючи глядачеві краще зрозуміти персонажів та їхні мотиваційні аспекти. Завдяки танцювальному мистецтву, яке жваво використовується в кіноіндустрії, можна передавати емоції спостерігачу через екран та активізувати певні нейронні зв'язки його мозку, задіяти великий спектр почуттів та включити сенсорні сприйняття організму для створення візуального враження. Балетмейстерські хореографічні мініатюри можуть бути використані з різних причин. Наприклад для підкреслення характеру, характеристики та кожну з особливостей персонажа, створення певної атмосфери фільму або для здивування та захоплення глядача сюжетом кінокартини. Наразі режисери у кіноіндустрії мають великі можливості, широкий спектр засобів щоб реалізувати весь арсенал своїх знань, умінь та

навичок. Художні керівники кінофільму використовують багатий арсенал хореографічного мистецтва - від класичних балетних постановок до сучасних танцювальних експериментів. Хореографічна майстерність у кіномистецтві постійно розвивається, пропонуючи глядачам нові цікаві форми, захопливі враження та емоційні потрясіння.

Хореографічне мистецтво в сучасному кінематографі є сильним, яскравим та потужним інструментом багатого емоційного впливу на глядачів, художнього експерименту, технічного новаторства. Танець у кінематографі виконує важливу роль та займає значущу роль у загальному настрої фільму загалом, а особливо фінальної картини. Танцювальні мініатюри мають виконувати 2 важливих завдання [19, с.11].

1. Доповнювати та робити зрозумілішим фабулу, сюжет, сюжетні лінії, характеристики головних героїв;

2. Конвертувати танцювальні рухи у інструмент, який є його невід'ємною частиною, перетворюючи рух на сприйняття глибокого художнього висловлення. Це завдання є надважливим, тому що за допомогою цих знань балетмейстер вправно передає складні емоції, ідеї та сенси через естетичні засоби, у цьому випадку засобами хореографічного мистецтва.

Кіномистецтво завжди прагнуло до синтезу та єдності мистецтв різних видів творчості. Використання вкраплення хореографічних замальовок у кіноіндустрії є одним із найвиразніших та важливих способів передавання емоційних переживань, характеру та характеристики персонажів і загального настрою кінокартини.

Хореографічні мініатюри як мова емоцій використовується у кіноіндустрії для втілення великих почуттів, які словами передати складно або неможливо. Через рухи, пантоміму, пластику тіла та динаміку танцю герої висловлюють радість, тугу або внутрішні та зовнішні конфлікти, глобальні проблеми, різні історії, недооціненність труднощів життя. Наприклад:

- у фільмі "Чорний лебідь" (2010) танець стає засобом відображення внутрішнього світу головної героїні — Ніни Сейерс, її почуття, її боротьбу з

власними страхами, з внутрішніми та зовнішніми проблемами та особистими амбіціями;

- у фільмі "La La Land" (2016) використання класичної кінематографічної хореографії допомагає розкрити романтичний зв'язок між персонажами - акторкою Мією та джазовим піаністом Себастьяном, передаючи їхні високі, нестримні, пристрасні почуття один до одного без слів;

- у фільмі "Billy Elliot" (2000) головний герой — Біллі Еліот - засобами танцювального мистецтва виражає свої бажання, мрії, боротьбу зі стереотипами та прагнення до свободи, велике бажання звільнення. Актор бореться за свої права, за свою ідею стати танцівником;

- У фільмі "Step Up" - "Крок Вперед" - серія танцювальних батлів передає конфлікти, суперництво і водночас об'єднання різних соціальних груп, де танець стає універсальною мовою порозуміння, способом вираження себе та подолання соціальних бар'єрів, демонструючи, як спільна пристрасть до руху може зблизити людей з різним бекграундом та світоглядом. Завдяки різному досвіду людей у фільмі за допомогою танцю було висвітлено:

- Різні погляди на одну й ту ж проблему;
- Нові ідеї та підходи до завдань;
- Сильнішу команду, яка доповнює одна одну.

Візуальна виразність або естетичні елементи які передаються через рух є важливими аспектами для постановника-балетмейстера, режисера, операторів та всієї знімальної команди.

Танець є не лише емоційним, а й естетичним елементом у кінематографі. Він впливає на композицію кадру, гру світла і тіні, а також взаємодію персонажів із простором:

- у фільмі "West Side Story" - "Вестсайдська історія" - (1961, 2021), танцювальні номери відображають соціальні конфлікти та відмінності між

групами персонажів, виступаючи як потужна форма невербальної комунікації, що ілюструє напругу, агресію, залицання, страх, та врешті-решт, трагічну неможливість порозуміння між ворогуючими бандами "Ракет" та "Акул", підкреслюючи їхню територіальну боротьбу, культурні розбіжності та особисті емоції, які призводять до неминучої трагедії;

- У фільмі "Moulin Rouge!" - "Мулен Руж" - (2001), де яскраві танцювальні сцени зливаються з візуальною естетикою фільму, створюючи атмосферу казковості та пристрасності, танець стає не просто розвагою, а ключовим елементом оповіді, що передає емоційну інтенсивність стосунків, внутрішні конфлікти персонажів, їхні мрії та розчарування, а також підкреслює декадентську розкіш та водночас трагічну крихкість світу Мулен Руж.

- У фільмі "The Greatest Showman" - "Найвеличніший шоумен" - (2017) хореографія є ключовою складовою вистав, що підкреслює ілюзію та грандіозність циркового мистецтва.

- У фільмі "Pina" - "Піна" (2011) режисер Вім Вендерс використовує 3D-технології для підсилення візуальної виразності сучасного танцю, що робить цей фільм унікальним мистецьким досвідом, занурюючи глядача безпосередньо в емоційний та фізичний світ перформансу, дозволяючи відчутти динаміку рухів, енергію танцівників та складність хореографії Піни Бауш на надзвичайному рівні, стираючи межу між глядачем та сценою.

У наративній формі сучасного кінематографа хореографія не лише підсилює візуальне сприйняття, а й слугує важливим сюжетним елементом:

- у фільмі "Dancer in the Dark" - "Танцюристка в темряві" - (2000) режисер Ларс фон Трієр використовує танець як засіб втечі головної героїні - Сельми Жескова - від жорстокої реальності;

- у фільмі "Joker" - "Джокер" - (2019) сцена танцю на сходах є ключовим моментом трансформації персонажа.

Хореографія у кінематографі є не просто елементом видовищності, а і

потужним інструментом емоційного та візуального вираження. Вона допомагає режисерам створювати глибокі, емоційно насичені сцени, які залишаються в пам'яті глядачів назавжди.

Існують певні важливі компоненти за допомогою яких хореографічне мистецтво змушує глядача відчувати себе так, ніби він є центральним персонажем у фільмі:

- Динаміка танцювального руху:

- Плавні, повільні рухи – передають ніжність, мрійливість, меланхолію ("La La Land" - "Ла Ла Ленд" - 2016 – сцена танцю у планетарії).
- Різкі, рвані рухи – виражають гнів, хаос, напругу ("Black Swan" - "Чорний лебідь" - 2010 – сцени боротьби головної героїні із собою).

- Робота з просторовими елементами:

- Замкнений простір – створює відчуття ізоляції та страху ("Suspiria" - "Суспірія" - 2018 – танець як засіб контролю й агресії).
- Відкритий простір – символізує свободу та натхнення ("Billy Elliot" - "Біллі Еліот" - 2000 – танець як втеча від реальності) [5, с.1].

- Музичний аспект та ритмічний малюнок:

- Гармонія між музикою та рухами створює відчуття спокою ("Dirty Dancing" - "Брудні танці" - 1987 – романтичний танець як єднання героїв).
- Дисонанс між музикою та рухами – підкреслює конфлікт і напругу ("Joker" - "Джокер" - 2019 – сцена танцю на сходах) [4, с.1].

- Взаємодія між персонажами, акторами та танцівниками:

- Синхронні рухи – символізують гармонію у стосунках ("Scent of a Woman" - "Запах жінки" - 1992 – сцена танго).
- Асинхронність, хаотичні рухи – підкреслюють конфлікти або незрозуміння ("West Side Story" - "Вестсайдська історія" - 1961, 2021 – протистояння двох банд через танець) [3, с.1].

Хореографічні мініатюри у різних емоційних контекстах:

- Любов і пристрасть – чуттєві рухи, плавність, інтимна близькість ("Moulin Rouge!" - "Моулін Руж!" - 2001).
- Сум і втрати – уповільнена пластика, падіння, статичні паузи ("Dancer in the Dark" - "Танцюристка в темряві" - 2000) [11, с.1].
- Гнів і боротьба – різкі рухи, швидкі темпи, агресивна хореографія ("Chicago"- "Чикаго" - 2002 – сцена — Танго в тюремній камері).
- Радість і свобода – експресивні, динамічні рухи, стрибки, відкриті пози ("The Greatest Showman" - "Найвеличніший шоумен" - 2017) [16, с.1].

Хореографія у кіно – це мова без слів, яка через рухи передає найглибші почуття та емоційні стани персонажів. Вона допомагає занурити глядача у внутрішній світ героїв, зробити історію більш виразною та незабутньою. Танцювальне мистецтво відіграє важливу роль у кінематографі, адже воно здатне збагатити візуальну розповідь, передати емоції та розкрити характер персонажів. Хореографія в кіно постійно розвивається, пропонуючи глядачам нові форми та враження.

1.3 Аналіз особливостей хореографічних репетицій для різних кінематографічних творів

Хореографічні репетиції є фундаментальним та важливим етапом підготовчого процесу в кіновиробництві, особливо у фільмах, де танець відіграє ключову художню або наративну роль. Ця фаза – хореографічні репетиції в танцювальному залі - є не просто відпрацюванням рухів, а комплексною підготовчою роботою, спрямованою на інтеграцію хореографії в загальну художню концепцію фільму. Ефективність та специфіка репетиційного процесу безпосередньо залежать від низки факторів, що визначають кінцевий результат. До них належать жанрова приналежність кінострічки, обраний стиль хореографії, її відповідність загальному сюжету та фабулі, а також змісту та психологічним лініям персонажів. Крім того, на хід репетицій суттєво впливають задум режисера та рівень професійної підготовки акторів і виконавців. Саме на етапі репетицій досягається необхідна синхронність та пластична виразність, що дозволяє перетворити танець на повноцінний засіб візуального оповідання та ефективної комунікації з глядачем.

У хореографічному та танцювальному мистецтві є такий термін, як “проби”. У багатьох сферах кінематографа, особливо тих, що вимагають високої хореографічної майстерності, проби відіграють ключову роль. Це важливий механізм для систематичного та ретельного відбору професійних і кваліфікованих фахівців. Метою цього процесу є визначення найбільш відповідних кандидатів, чиї навички, стиль та досвід гармонійно інтегруються в естетичні та концептуальні вимоги конкретного кінопроекту. Цей процес вибору кандидатів залежить від сценарної розробки, сюжетно-постановочного плану та стилю хореографії, який влучно підібраний завдяки плідній роботі постановочної команди з балетмейстером-постановником хореографічної мініатюри.

Хореографічні підготовки у танцювальному залі для подальшої зйомки кінематографа включають в себе:

- підготовку танцюристів, багаточасові репетиції, тренування;
- підбір вигашних ракурсів, поз, позицій, танцювальних рухів;
- координацію хореографічних рухів з камерою;
- робота на дзеркало та “від дзеркала”;
- підбір правильного освітлення танцювального мистецтва в кадрі;
- вміння виглядати в кадрі влучно завжди;
- врахування емоційного вираження.

Для головного балетмейстера, який працює над розробкою хореографічної композиції для зйомки кінофільму важливо забезпечити синхронізацію танцю з музичним супроводом, врахувати кінематографічні техніки для підсилення візуального сприйняття глядачем, використати влучне емоційне наповнення для кожного з танцівників для гарного кадру.

Хореографічні репетиції є важливою частиною підготовки до зйомок фільмів, у яких танець відіграє ключову роль. Процес репетицій залежить від жанру фільму, потрібного стилю хореографії і рівня підготовки акторів та артистів. Наприклад, у таких кінострічках, як:

- *"La La Land"* (2016), актори проходили місяці інтенсивних тренувань для досягнення гармонійної взаємодії між танцювальним мистецтвом і

кінокамерою у набутті потрібної плавності рухів та відповідної виразності емоційного аспекту засобами тілесно-фізичної та пластичної форми [1, с.1]. Раян Гослінг та Емма Стоун плідно працювали у хореографічному залі застосовуючи методологічний підхід, протягом трьох місяців було проведено інтенсивну підготовку. Команда ретельно працювала над відточенням технічних аспектів та хореографічної досконалості, що забезпечило високий професійний рівень виконання танцювальних номерів працюючи з хореографом Менді Мур. Особливу увагу балетмейстер та артисти приділяли синхронності рухів і природності виконання, щоб створити ефект танцювальної постановки за допомогою імпровізаційних елементів. Головна мета персоналу, працюючого над цією кінострічкою, була зробити так, щоб артисти в момент виконання хореографічних мініатюр гармонійно виглядали в кадрі та на екрані. Репетиції також включали заняття степом та класичним бальним танцем, що допомогло акторам увійти в атмосферу Голлівуду золотого віку.

- У кінострічці "Black Swan" яка біла показана глядачу у 2010 році, репетиції стали частиною акторської підготовки. [14, с.1]. Наталі Портман потрібно було оволодіти технікою класичного балету, що вимагало фізичної витривалості, багаточасової кропіткої праці та глибокого занурення у роль її персонажа. [15, с.1]. Акторка тренувалася по 5-8 годин на день протягом року, працюючи з професійними педагогами балету та балетмейстерами. На початковому етапі освоєння хореографічної майстерності, вона сфокусувалася на фундаментальних елементах. Це включало вдосконалення техніки позицій, обертів і стрибків. Паралельно з цим, значна увага приділялася елементам акторської гри, зокрема контролю над мімікою та жестами, що було критично важливо для достовірного та глибокого розкриття характеру її персонажа. Крім фізичної підготовки, репетиції включали психологічне заглиблення в роль, що допомогло створити автентичний образ балерини на межі психічного та фізичного виснаження. У цьому кінофільмі хореографія поєднує вуличний стиль із

класичною технікою. І саме це потребувало від балетмейстера зробити репетиційний план містким та різноплановим для тренування акторів і танцюристів.

- Процес створення фільму «Крок вперед» [10]. вимагав комплексного та методологічного підходу до підготовки акторів та реалізації хореографічних постановок. Підготовка до фільму включала інтенсивні тренування, багатоетапні репетиції та співпрацю з провідними хореографами, що забезпечило високу якість та ефектність танцювальних номерів. Однією з ключових концептуальних тем фільму є взаємодія між класичним академічним балетом та сучасними урбаністичними танцювальними стилями, такими як хіп-хоп і брейк-данс. Репетиційний процес був спрямований на інтеграцію цих різноспрямованих технік, що дозволило створити унікальний гібридний стиль. Актори, що виконували головні ролі, Ченнінг Татум (Тайлер) та Дженна Деван (Нора), мали освоїти рухи, характерні для обох напрямів [13, с.1]. Ченнінг Татум, який вже мав досвід у вуличних танцях, сфокусувався на вдосконаленні точності рухів і техніки. З іншого боку, Дженна Деван, будучи професійною балериною, зосередилася на синхронізації з партнером та адаптації класичних балетних елементів до динаміки сучасної хореографії. Оскільки фільм акцентує увагу на емоційній та фізичній хімії між головними персонажами, значна частина репетицій була присвячена відпрацюванню взаємодії та формуванню довіри між партнерами. Хореографи сприяли синхронізації рухів, що забезпечило природність та емоційну виразність їхніх танців. Високий рівень фізичного навантаження вимагав від акторів та танцівників виняткової витривалості. Щоденні, багатогодинні репетиції сприяли досягненню ідеальної координації рухів, що стало основою для динамічних та вражаючих танцювальних сцен. Ретельна підготовка безпосередньо вплинула на художню цінність фільму, роблячи його сцени динамічними, емоційними та візуально привабливими. Це дозволило ефективно передати контраст між різними танцювальними стилями та

відобразити розвиток персонажів через кінетичну експресію. Як наслідок, «Крок вперед» став одним із найвпливовіших танцювальних фільмів сучасності, який не лише надихнув на створення серії продовжень, а й сприяв популяризації танцю серед широкої аудиторії. Таким чином, методологічний та професійний підхід до хореографічної підготовки перетворив «Крок вперед» з фільму на культурний феномен у світі кінематографії та танцювального мистецтва.

РОЗДІЛ II СЦЕНАРНО-КОМПОЗИЦІЙНА РОЗРОБКА ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОРОТКОМЕТРАЖНОГО ФІЛЬМУ ПІД НАЗВОЮ “ТІНЬ БАЙДУЖОСТІ”

2.1 Сценарно-композиційний план хореографічного короткометражного фільму “Тінь байдужості”

Обґрунтування вибору теми.

У сучасному світі, що вражає своєю швидкістю та перенасиченістю інформацією, феномен байдужості набуває загрозливих масштабів, стаючи не просто пасивною відсутністю інтересу, а часто — активною формою захисту. Люди все частіше схильні обирати стіну відчуженості, зводячи її між собою, неначе між незнайомими островами у бурхливому океані. Це добровільне емоційне оніміння, яке маскує глибинну вразливість.

Ця байдужість має багато вимірів. На рівні міжособистісних стосунків вона проявляється у втраті емпатії — здатності відчувати біль чи радість іншого. Ми пробігаємо повз сльози на вулиці, ігноруємо заклик про допомогу у мережі, чи просто не помічаємо прихованої тривоги в очах колеги. Навіть у шаленому ритмі життя ми часто стаємо байдужими навіть до самих себе, дозволяючи власним потребам і почуттям згасати. У нашому часі, перенасиченому інформаційним шумом, кризами та викликами, байдужість часто є не пасивним станом, а захисною реакцією психіки або формою емоційного вигорання. Відчуття відчуженості, емоційного оніміння та втрати зв'язку із собою та світом є універсально зрозумілим досвідом, що гарантує глибокий відгук у глядача. Ця

тема є надзвичайно актуальною, для того щоб дослідити внутрішній конфлікт людини. Ключовим елементом концепції є потужний візуальний та психологічний образ Тіні.

Безжиттєва "Тінь": втілена через різкі, механічні, обмежені, часто повторювані рухи, що символізують рутину та оніміння.

Тема "Тінь байдужості" є потужною платформою для створення не просто танцю, а глибокого художнього висловлювання. Поєднання соціально важливого меседжу із багатим арсеналом хореографічних та кінематографічних засобів (специфічне кадрування, монтажні переходи, робота з простором) гарантує створення візуально вражаючого, емоційно резонансного та інтелектуально насиченого короткометражного фільму, здатного спонукати до внутрішнього діалогу.

"Тінь байдужості" — це не просто назва, а глибинна метафора сучасного світу, яка забезпечує високий емоційний та художній потенціал для хореографічного короткометражного фільму.

Балетмейстерська експлікація

Тема: конфлікт «Я» та його внутрішньої Тіні.

Ідея – показати, як кінокамера і світло перетворюють тінь на величну спотвору.

Надзавдання – довести глядачу, що лише сама людина власна над своїм життям.

Жанр – драма.

Форма – масова хореографічна композиція.

Стиль хореографічної лексики: contemporary dance.

Лібрето

Натовп людей, від яких поширюється тінь, несе в собі не просто байдужість, а її активну, загрозливу форму. Їхня сила полягає у відсутності реакції. Вони – колективна порожнеча, що рухається, дихає і поширює навколо себе відчуття небуття.

Їхні обличчя – це маски, відлиті з однієї форми, що виражають абсолютну

нейтральність. Ця байдужа виразність є гіршою за ворожість, адже ворога можна ідентифікувати і з ним можна боротися

Фізичний контакт між натовпом тіней заборонений – вони рухаються у щільному потоці, але ніколи не торкаються один одного, дотримуючись невидимої, але абсолютної дистанції. Це підкреслює їхню внутрішню ізоляцію навіть у єдиному масиві

Тінь, що поширюється від Натовпу, є не просто сірою - вона поглинає кольори та життя. Ця Тінь — ментальний смог, що осідає на всьому, до чого торкається. Вона не є простою відсутністю світла; вона є активною відсутністю сенсу.

Хореографічні образи:

Дійові особи:

- Натовп людей, який зображує тіней.

Музична основа – у хореографічній композиції використаний музичний твір італійського композитора Ezio Bosso

Стиль: класична музика

Жанр: інструментальна музика

Тривалість: 7 хвилини

Використані музичні інструменти: фортепіано, віолончель

Музичний розмір: 1 частина музичного матеріалу — 3/4, остання частина музичного матеріалу — 4/4

Драматургія хореографічної композиції

Експозиція

Темрява. Відсутність буття. Мовчазний морок.

Зав'язка

Суспільство, яке поширює суспільну тінь байдужості, перетворює життєвий простір на мовчазну мряку – середовище, де емоції не просто ігноруються, а активно поглинаються.

Розвиток дії

Уся Маса рухається надзвичайно повільно та монотонно, їхні рухи — це

довгі, плавні, "порожні" хвилі, що поглинають простір.

Є відчуженні люди які показуються різні емоційні стани людини, чим підкреслюючи тінь байдужості.

Кульмінація

Відчужені люди усвідомлюють, що їхні емоції не просто ігноруються, а можуть бути порожньо віддзеркалені. Усвідомлення марності боротьби призводить до моменту жаху, після чого людина свідомо обирає самоблокування як єдиний спосіб захисту від болю.

Розв'язка

Самозахист від болю через байдужість зрештою перетворює людину на те, від чого вона намагалася втекти

Архітектоніка хореографічної композиції

Експозиція

У кадрі камери темрява.

Зав'язка

Спільна частина всіх, в якій показується постійна безжеттєвість, темрява тіней та байдужість.

Розвиток дії

На масивному, безмежному полотні часу, незліченна безліч рухомих форм повільно, але невблаганно пливе вперед. Їхня подорож — це гіпнотичний танець, що розгортається у вимірі, де звичні поняття швидкості та напрямку втрачають своє значення. Кожен рух цих форм є немов довга, плавна хвиля, що розтікається у порожнечі, поглинаючи простір своєю монотонною, але водночас величною присутністю. Ці хвилі не несуть у собі жодного поспіху, жодного натяку на мету, лише безкінечний, неквапливий рух, що є втіленням всепоглинаючої байдужості.

Кульмінація

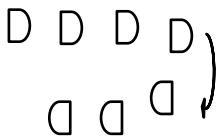
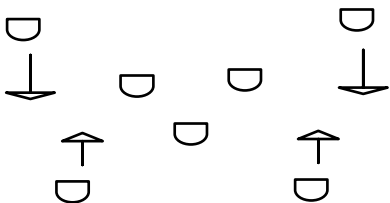
Самоблокування стає стіною, що захищає від подальших страждань, від порожнього ехо своїх власних емоцій. Це свідоме відмова від світу, від його взаємодій, від можливості відчувати щось, що може бути спотворено і відкинуто. Їхні душі занурюються у внутрішню темряву, де вже немає місця для зовнішнього

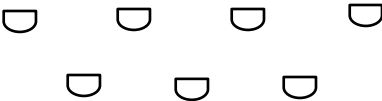
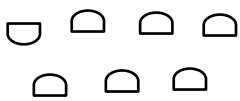
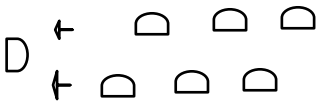
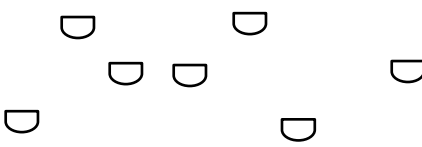
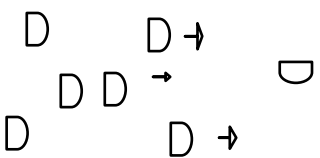
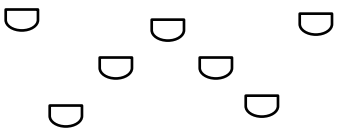
світу, для його віддзеркалень.

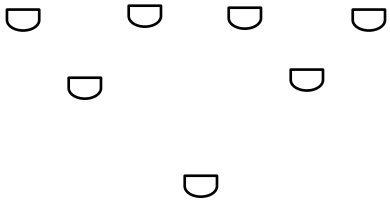
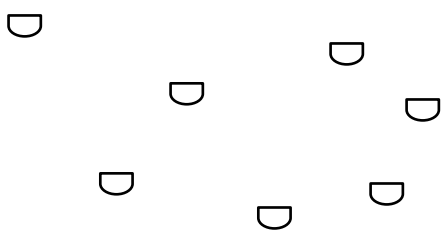
Розв'язка

Захищаючись від того, щоб стати жертвою байдужості, людина неминуче перетворюється на її точну копію.

2.1 План мізансцен хореографічної композиції

№	Малюнок танцю	Такт	Опис
1		1-24 такт	Темрява по черзі показуються танцівники.
2		25-48 такт	Танцівники роблять малюнок.
3		49-66 такт	Спільна комбінація всіх танцівників.

4		67-136 такт	Спільна комбінація.
5		137- 148 такт	Кадрова зйомка.
6		149- 156 такт	Кадрова зйомка.
7		157- 168 такт	Кадрова зйомка.
8		169- 174 такт	Кадрова зйомка.
9		175- 181 такт	Спільна комбінація.

10		182- 183 такт	Спільна комбінація.
11		183- 184 такт	Спільна комбінація.
12		185- 188 такт	Кадрова зйомка.

ВИСНОВКИ

У першому розділі було розглянуто та подано загальну характеристику термінів: емоційний вираз, естетичний аспект, візуальна привабливість, соціальний коментар, робоча команда. Стало відомо, що, станом на зараз хореографію та танцювальне мистецтво систематично використовують у кіно. Була проаналізована певна інформація та зроблений висновок, що професійному танцівнику для участі у зйомках, обов'язково треба мати певний прошарок знань, умінь та навичок у хореографічному мистецтві, а також, певний рівень фізичної підготовки тіла.

Був зроблений висновок, що всі частини, ознаки та риси, які налічує в собі хореографія для використання її в кіноіндустрії повинні бути пропорційними й гармонійними між собою та відповідати технічним здібностям танцівника на момент тут і зараз. Було виявлено, що, загалом, у момент зйомки кадру танцівники розкривають свій творчий потенціал. Було зроблено висновок що, хореографічна лексика та музичний супровід — це одні з головних ланок для створення нових рухів та хореографії загалом для фільму. Також використання хореографії у кіно було проаналізовано як засіб емоційного вираження.

Були проаналізована та розглянута головна ціль, яку має собі на меті кожен танцівник, балетмейстер та кінорежисер. Були проаналізовані багато фільмів з використанням імпровізації, такі як: "ЛаЛаЛенд", "Крок вперед", "Джокер". В результаті розглянутих кінострічок багатьох відомих та видатних режисерів, було зроблено висновок, що кожна технічна особливість та хореографічна дрібниця є важливою та невід'ємною при створенні гармонічного кадру. Був зроблений висновок, що лише власних знань та вмінь балетмейстера, у сфері танцювального та кіномистецтва, для розкриття спільної ідеї, може не вистачати та бракувати. Саме тому, є потреба час від часу звертатися за інформацією до режисерів та операторів для того щоб хореографія у кадрі була гармонійна.

У другому розділі був розглянений та розроблений композиційний план. У композиційному плані були зображені малюнки танцювального короткометражного фільму - перформансу. Також була проаналізована інформація з приводу зміни цих малюнків та намальовані композиційні переходи по малюнкам у танці. Була дотримана відаовідність пластичних мотивів до музичного супроводу.

Також було подано та розглянуто тему та ідею постановки. Була проаналізована певна

інформація та зроблений висновок, що професійному танцівнику та балетмейстеру для виконання та постановки хореографії для кіномистецтва, обов'язково, треба мати певний прошарок знань, умінь та навичок у хореографічному мистецтві, а також, певний рівень фізичної підготовки тіла, новаторські якості і творчі думки.

У ході свого дослідження я дійшла до висновків, що роль хореографії у кіноіндустрії є важлива та невідємна складова. Ця магія зароджується безпосередньо у тренувальному залі та приносить естетичне задоволення глядачу.

Стало відомо, що, станом на зараз танцювальне мистецтво використовують у кіно найбільше. Було проаналізовано теоретичні засади та функції хореографії у кіноіндустрії, підкреслено її здатність розширювати наративні можливості, поглиблювати емоційне сприйняття та слугувати потужним засобом вираження кінематографічних образів. Було чітко підкреслено її виняткову здатність розширювати наративні можливості кінофільму. Хореографічний рух, особливо в контексті сучасних напрямків, виступає як потужний візуальний синонім, дозволяючи режисерам та сценаристам передавати складні сюжетні лінії, внутрішні конфлікти персонажів, або навіть історичні та соціальні контексти без використання діалогів, ефективно просуваючи історію вперед на метафоричному рівні.

Крім того, виявлено, що хореографія має унікальну силу для поглиблення емоційного сприйняття аудиторією. Через динаміку тіла, ритм та пластику рухів створюється прямий емоційний канал, який дозволяє глядачеві відчувати весь спектр внутрішніх переживань героїв.

Цей невербальний, тілесний вираз часто є сильнішим і більш універсальним, ніж вербальні засоби.

Таким чином, хореографія слугує потужним засобом вираження кінематографічних образів, формуючи естетично цілісні та багатошарові візуальні структури. Вона не просто ілюструє вже існуючі смисли, а створює нові візуальні метафори та символи, що є фундаментальними для художньої цінності кінострічки та її ідейного наповнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарєв Олексій. Ла-Ла Ленд. Рецензія на гучний голлівудський мюзикл. Чернігів, 2017. 1с.
2. Вестсайдська історія (мюзикл). 2025. (дата звернення: 20.11.2025).
3. Григоренко Марина. Рецензія на фільм “Вестсайдська історія”. Львів, 2021. 1.с.
4. Дацюк Аня. Рецензія на фільм “Джокер”. Львів, 2021. 1.с.
5. Дацюк Борис. Рецензія на фільм “Біллі Еліот”. Чернігів, 2020. 1.с.
6. Деревецька А. Т. Особливості створення короткометражного танцювального фільму. Київ, 2022. 3с.
7. Демєхін Д. В. Стаття: Феномен екранного танцю в контексті діалогізму. Київ, 2022. 48с.
8. Дібрівна В. Р. Кваліфікаційна робота: Творчий проєкт з пояснювальною запискою. Київ, 2023. 7с.
9. Кінематограф. 2025. (дата звернення: 20.11.2025).
- 10.Крок уперед. 2025. (дата звернення: 20.11.2025).
- 11.Кроп Олександр. Рецензія на фільм "Та, що танцює у темряві" (2000). Львів, 2023, 1 с.
- 12.Рибалко Л. М. Збірник наукових праць. Полтава, 2024. 82с.
- 13.Савітська Аліса. Крок вперед. Рецензія. Кривий Ріг, 2015. 1с.
- 14.Савітська Ольга. Чорний Лебідь. Рецензія. Київ, 2022. 1с.
- 15.Савітська Ольга. Чорний Лебідь. Рецензія. Київ, 2022. 1с.
- 16.Сидоренко Дмитро. Рецензія на фільм “Найвеличніший шоумен”. Київ, 2017. 1.с.
- 17.Пашкевич І. Стаття: Рух — це життя: найкращі танцювальні сцени з кіно, що увійшли в історію. Київ, 2022. 1с.

- 18.Потапенко А. Стаття: Фільми про танці: Емоційний вир ритму та пристрасті в кіно. Київ, 2025. 1с.
- 19.Шмагова А. А. Стаття: Поняття «мініатюра» .Види хореографічних мініатюр. Київ, 2016. 11с.